

Piibumees isa

Oo õks tuud Ale imekeist,
kallist latsõ kasvatajat –
ime astõ ka õks üles ao pääle,
vali varra hummogol,
325 inne tull´ õks tä kiko kirgimist,
kuldahar´a kutmist.
Saina olõ-s õks hot´ pääl sainakelle,
tulba otsah tunnikelle,
Ale oll´ õks ka ime ilmatark,
330 ilmatark, veere vikur´:
kui õks tä üüse üles tull´,
aiksahe üles astõ,
sis läts´ õks tä ussõ kaemahe,
vällä tsõõrilõ morolõ,
335 ime tundsõ õks sis tuulõlt üles tulla^q,
taibas´ taivatähistä.
Taiva olli^q õks jo Koodi^q korgõh,
taiva olli õks jo Rist ristetsikko,
korgõh Kuninga Küpär,
340 taiva olli ka õks Sõgõl sõirandikuh,
aotäht armahe.
Rutto kai õks sis lauta Laigokõise,
ilosahe eläjit.
Lehmäkese^q õks sis vasta mälehtelli^q,
345 Rist´o-lehmä^q ringutõlli^q.
Ime lätsi õks sis tassa tarrõ,
hillä hellä huunõhõ:
õga tii-s õks tä ussõ uigahuist,
pajalavva paugahuist.
350 Imekene õks sis rutto jala^q känge,
viiso^q jalga vitsutõlli,
viiso- pand´ õks sis -kabra^q kaarikohe,
viisorihma^q ristikohe,
rutto läts õks tä suud mõskmahe,
355 loofkahe loputamma.
Ime huha-s õks kassi katlast,
raudpaah raputõllõ-s,
katlast õks et saasõ karra magu,
raudpaast ravva magu!
360 Oigõhõ õks tä juusk´ uja viirde,
tekk´ jäle^q järve poolõ,
uja- mõsk´ õks tä -viil oigõl,
Piusa viil pehmel -
uja- sai õks ka -viil oigõ naane,
365 Piusa viil pernaane.
Tarrõ tõi õks tä pangiga papalõ,
kæe otsah kärmälle.
Naane õks sis naardõh tälle üteli,
kabõhine kul´atõlli:
370 “Mine^q õks jo üles, mi mehe^q,
marsi^q üles, mu Mate!
Sullõ tõi õks ma vii suu mõskõ^q,
ujavii und aia^q –
s´ool saadõ õks sa viil vessel´ miis,
375 ujaviil oigõ poiss.

Kuulõ^q õks sa, mino mehekene,
kaharpää kaasakõnõ,
ringutusõ^q õks sa heidä^q ritsikille,
laiskus keerä^q kirgeselle –
380 hopõn õks jo haino hühisi,
ratso kai kaaraterri!
Uhkõ saa-i õks sul hopõn olge pääl,
sille ratso sita pääl.”
Kudi õks sis maalõ kohka-n´ahka,
385 vidi jalgo virussõlt.
Hiusõ^q õks täl pääh hibisiva^q,
kahara^q kahisiva^q,
läts õks tä vällä, kolisi,
moro pääle, ne mulisi,
390 tekk´ õks tä ussõ uigahuise,
pajalavva paugahuise.
Heit´ õks tä haino hobõsõllõ,
visas´ olge verevälle.
Naane õks sis ruttu ruvva heit´,
395 libõhõhõ liuda pand´.
Käve õks tä iih kui kärbes,
linnas´ ümbre kui librik:
and´ õks tä vii suud mõskõ^q,
ujavii oiutõlli –
400 uja- sai õks sis -viil oigõ miis,
Piusa viil pehme poiss.
Oo õks tuud hüvvä naasekõist,
kallist kabõhisõkõist –
pääle and´ õks sis valgõ vajaräti,
405 tiidse tuvva^q tiranikke,
sis tõi õks jal kangidse^q kätte,
tõi rõiva^q rüppõ.
Esi õks tä and´, esi üteli,
naane tälle nal´atõlli:
410 “Olõ^q õks no virgõb, mu ülä,
käu^q, miis, käbeheppä –
rutto õks ar jaahus ruvvakõnõ,
livva viirde vindsahus!”
Ale õks tuud esse helläkeist,
415 tätät, meelimar´akõist –
visas´ õks tä sõrme virgõbehe,
käänd´ kassi käbeheppä.
Känge õks sis ala jämme^q jala^q,
pand´ paalka-näolitse^q,
420 istõ õks sis süüke süümähe,
mano ruuga rops´mahe.
Naane õks sis lausi meelestäni,
uma meelega poolõstani:
“Süü^q õks no, ülä, sedä süüke,
425 ropsi^q sedä ruvvakõist!
Hüä tii õks ma söõgi süüm-aost,
piä kõrra kõrralitsõ:
sullõ taha õks ma pliine plikutõlla^q,
taha vatsko vaal´atõlla^q!”
430 Ale õks sis ese naaraskõlli,

teenä[?] tätä tehaskelli,
kõtu sei õks tä tävve kui kõdra,
mao tävve magusahe.
Sis lask´ õks tä vällä lavva takast,
435 läts´ rutto ruvva mant.
Naane õks sis naard´, esi ütél´,
kõnõl´ jutto kõrdapiti:
“No kuulõ^q õks, mu kull´a üläkene,
kahharpää kasakõnõ:
440 ar sa naaku-i õks säääl istma ii pääl,
vaht´ma suurõ vao pääl,
ar sa olgu-i õks nui nurmõ pääl,
kepp kesäpõllu pääl –
445 üläkene, õks sa künnä^q kübäräldä,
atra kaabulda kannä^q!
Hüä om õks sis sullõ ne mullõ,
illos õgalõ-ütele.
Innep panõ^q õks ar piip pets´onkahe,
viska^q tubak tuhkhaua!
450 Taa om õks mu süäme süüjä,
hani meelegaigus.”
Naane õks jäl mehele ütél´,
kallehe kadsatõlli:
“Piip om õks mu meelest kui pini,
455 tubak süämest kui Tuks –
taa om õks sul armas aoviiitjä,
muutsa tüü mutitaja!
Sedä õks ma tiiä selgehe,
tiiä õkva õigõhõ:
460 vooi õks säääl adraga ajat,
kats-kolm kallutat,
hobo jätät õks sis vaht´ma vao pääle,
suikma suurõ nurmõ pääle,
esi veerät õks ar tõistõ veljo mano,
465 piirit muidõ pindre pääle!
Säääl om õks jal tubak su truuks,
om piip perüs-sõbõr,
tubak õks sis ütles: “Tukõ^q maalõ!”
piip ütles: “Siin om pink!”
470 Om õks säääl pinnär su pink,
põllu turbas su tuul,
annat õks sa toolõ Tundi leibä,
Tundi annõt tundjallõ.
Tubak õks sis ütles: “Touka^q jutto!”
475 piip ütles: “Piä^q sõbrast!”
Hopõn õks vaenõ vaiva siseh,
must murrõ vaihõl:
omma^q õks täl taosõ^q tangõ iist,
pikä^q vehmre^q kui pihte^q,
480 saa-i õks tä vaenõ vallaalõ,
mustakõnõ murrõ seest!
Selle om õks taa tubak ti sõbõr,
virve piip kui vell´o:
Kost om õks taa tulnõ^q mõro tubak,
485 om saanu^q kuri sau?
Vana-õks-halva nabavarrõst,
kõva Tundi kõtuotsast!
Säääl õks tä kasve, ne kahisi,
säääl vindõ, ne vibisi,
490 tunnõ-s õks tä külmä, põõ-s põuda:

külmäl kasve^q õks vil juurõ^q julgõpast,
kuumal mõro kurebast,
selle õks teil kuio kurgulakkõ,
mõro sau silmä saasõ!
495 Sedä õks ma tiiä selgehe,
tiiä õkva õigõhõ -
hot´ õks küll, ülä, ar pahanõt,
viländ, kasa, ar vihanõt -
sullõ üttele õks ma süü süämest,
500 kalõ meelega kaala päält:
kõtt om õks sul lännõ kõllatsõst,
mago maa-naolitsest!
Sedä õks ma üttele - küll sa näet,
sullõ kuugu - küll sa kuulõt:
505 sa õks koolõt inne aigo,
inne muid mulda viias!
Tubak õks sööse su süäme,
piip hinge pitsitelles!
Ale jätät õks sis puja armõtost,
510 väiko kana kaiholitsõst,
sis jätät õks mu küüdsil kündmähe,
päkil pääd ravitsõmma!
Rassõ saasõ õks mul küüdsilä kündä^q,
päkil toita^q umma pääd:
515 päkäkesõ^q õks mul mutta murdusõ^q,
sõrmõ^q liiva ligonõsõ^q,
sis jää õks ma, noorik, nuutsk´mahe,
valgõpää vaakmahe.
Kuulõ^q õks, mu kull´a üläkene,
520 kahharhiuss kasakõnõ -
sullõ õks ma kuugu-i kur´a läbi,
üttele-i, hani, halva läbi -
kui om ka õks iih mehe miil,
mehe miil, poisi pääd,
525 agu jovva õks sis ello ehitellä^q,
vaest koto kohendõlla^q?”
Ale õks sis ese naaraskõlli,
must hiuss muhaskõlli:
“Mu naaku-i õks sa naane murõhtamma,
530 olgu-i leinäh, linikpää!
Kodask tege õks ka tarõ õgal kuul,
haugas õgal aastakal,
tege õks tä musta mulla pääle,
riste-räste räbästikko.”
535 Naane õks jal mehele ütél´,
kasalõ kadsatõlli:
“Kodo olõ-i õks meil korvist kudamine,
maja vakast valamine!
Keelega õks ar kerigo tiit,
540 meelega mõtlõt suurõ mõisa –
käekese^q õks sul tii-i kärpsepeessä,
kiholaistõ kinnä tarrõ!
Mõtsa läät õks ar, ülä, mõtõdõga,
suuho suurõ juttaga!”
545 Ülä õks vil ütél´ üte sõna,
kats-kolm kadsatõlli:
“Mullõ ait õks sa pikä piibujutu,
torrõ tubago sõna.
No küsü õks ma naaselt õigut,
550 kabõhiselt kavalut:

et om õks taa tubak Tundi leib,
Vanapatu parep toit –
kost omma^q õks naa^q saanu^q suurõ^q suidsu^q,
pareba^q papirooski?
555 Sis naka õks ma suitsa sobimahe,
papirooskit palotamma!”
Naane õks sis mehele ütél´,
kasalõ kadsatõlli:
“Oo õks sa ull´ mu ülä,
560 kallis rummal mu kasa,
sis õks sul maja maalõ satas,
katusõ^q kakkõsõ^q –
jovva-i õks sa, vaenõ, suitsa osta^q,
jovva-i saia^q sapsalle[?],
565 mõista-i õks sa tiine^q tingäkeist,
kostke saia^q kop´kakõist!”
Ütel´ õks tä umalõ üläle,
kasalõ kadsatõlli:
“Ku sa õks kullõt, sis ma ütle,
570 kaet jutto, ma kadsada!
Sääl õks naa^q kasve^q säksa suidso^q,
armas herrä aoviide:
suur om õks kui ilma suvinõ,
kinä päiv keväjäne,
575 kohe õks taa paistus pallav päiv,
ihkas minnä^q illos ilm?
Ilo-õks-sahe mäe külge,
kallehe kaldõhõ.
Koh õks ka kasus hal´as hain,
580 rinnone ristikhain,
sääl õks ka kasve^q liina lilli^q,
liina lilli^q, turu tutu^q,
suidso- õks kõik -lilli^q suurõst kasve^q,
kasve^q pargõ paprõ-haina^q.
585 Lõivo- olli õks näil –hüä lõhnakõnõ,
tulihüä tossukõnõ.
Näid õks kõik kaki^q kalle^q näio^q,
suurõ^q suvidso^q sõbra^q:
oll^q õks näil käeh kuldakorvi^q,
590 veereh hõpõvitsakõsõ^q,
korvi õks nää^q kuh´aga kakiva^q,
vaka veerene veeräde^q.
Kui õks sis tulli turu aig,
lask´ laadopääväkene,
595 noorõ^q veivä^q õks sis turgo nuu^q haina^q,
linahiusõ^q lillihaina^q.
Turuh oll´ õks sis tuhat ostjat,
sada man saldjat:
liina osti^q õks kõik lihava^q mehe^q,
600 turu tugõva^q poisi^q.
Valistõ õks nää^q veivä^q vabrikohe,
tugõvahe toromajja.
Sääl õks sis pante paprõ sisse,
kibõhõhõ keerotõdi
605 karbi õks sisse, paki sisse.
Sis pante õks nummõr nulga pääle,
veerüs nimi veere pääle.
Säält õks kõik osti^q poodipoisi^q,
kalle^q kaubamehekese^q,
610 poodist õks jäl osti^q suurõ^q säksa^q,

ilmarikka^q naa^q esändä^q.
Sis õks nää^q suitsa suuhtõ panni^q,
papirooskit palotõlli^q.
Kuulõ^q õks, mu kull´a üläkene,
615 mino kallis kasakõnõ:
mine^q õks ar nurmõ minemähe,
adrage astumahe –
pääväkene õks jo kuugus korgõhe,
kallus üle katuside!”
620 Nakas´ õks sis verrev veerümähe,
kõhnakõnõ kõnd´mahe.
Esi õks tä piipo popsutõlli,
tubakot tossutõlli.
Olli õks täl kõrvi kõhnakõnõ,
625 hopõn väega väikene.
Tälle õks sis kar´usõ^q kadsadi^q,
vitsavõtja^q veerätelli^q:
“Mine^q õks no, mine^q, sata^q maalõ,
kottalõ, kuku^q ümbre!”
630 Miis õks sis ütél´: “Külä pini^q,
külä pini^q, kolga kuts´a^q!
Õga õks ma pelgä-i külä pinne,
karga-i valla kar´ussit –
pinel õks teil omma^q pikä^q hamba^q,
635 külä hatol suurõ^q hanna^q!”
Vaenõ läts´ õks eis uma vao pääle,
inemine ii pääle,
tegi õks tä tüüd kui tiid´o,
kand´ atra kui kass.
640 Adõr õks täl kogone kolisi,
luits pääl täl logisi,
esi õks tä, kallis, kapõrdõlli,
laisk miis lapõrdõlli,
lää-s õks täl turbas tollõ poolõ,
645 lää-s muld muidõ poolõ.
Ai õks tä vooi, ai tõõsõ,
esi õks jo kai kodo poolõ,
heit´ silmi sinnä poolõ,
pliini tulõ õks kas hõngo perrest,
650 vadsa toso tuust majast,
kas õks jo toso vällä tulõ,
sau tands´ taiva poolõ?
Esi õks tä hinnäst mõrostõlli,
kull´a miis kohrutõlli:
655 läpe-s õks tä piipo palotõlla^q,
tubakot tossutõlla^q,
heit´ õks ar säläst uma särgi,
pindsago õks tä pand´ pindre pääle –
pindsak õks ar pitsõ pindre pääle,
660 räbik sinnä ar rätsähtõ -,
visas´ õks ar kavvõ uma kaabu,
kübärä künnütelli,
sis õks tä künd´ kübäräldä,
kand´ kaabulda atra.
665 Piitsk tekk´ õks käeh plikst-plakst,
ruusk käeh ropst´ - rapst´.
Külä- õks kõik -vele^q veerätelli^q,
imekana^q kadsatõlli^q:
“Kagoh om õks meil täämbä imeh kaia^q,
670 imeh kaia^q, illos´ nätä^q,

kühmänö õks et künd kübäräldä,
om röömsa suur röibõh!
Õga tulõ-i õks imp siia tubagoga,
pindre pääle tä piibuga –
675 virk tennõ^q õks om naane vesseläst,
käpe naane kärmäst.”
Sis künd´ õks tä suurõ söögivaehtõ,
lask´ laja põllukõsõ.
Oo õks tuud naist Nat´okõist,
680 kabõhist Kat´okõist –
läts õks tä tassa tarrõ,
hillä hellä huunõhõ.
Oo õks tuud tiid´ot tigõhõt,
kassipoiga kammõlikko –
685 tekk´ õks tuu tiid´o tikõ kur´a,
tekk´ kass kalõ kaiho:
perre sei õks ar pliinihämätüse,
kalle vadsakastmõkõsõ!
Naane õks sis pess´ tikõt tiid´ot,
690 kammõlikko kassipoiga.
Tiid´o õks sis vasta näugahõlli,
vaesõkõnõ vaugahõlli –
pallõl´ õks tä ummila keelilä,
umal suul sorahõlli -:
695 “Olõ-i õks ma süüdõ sukuge,
tii-s kurja kunage!
Taa õks küll tegi turril tubak,
turril tubak, pikk piip -
oll´ õks taal piibul pikk kiil,
700 tubagol tukõv jutt,
piip õks küll laul´ pets´onkast,
tubak kuuk´ korgõst,
piip õks üteli: “Otsi^q piimä!”
tubak üteli: “Touka^q maalõ!”
705 Kulsse õks ma piibu pet´mist,
tubago, tubago torinat.
Anna^q õks sa täämbä andest,
pallõ pall´o uskvast:
tii-i õks imp kunage kur´astõ,
710 uma tiid´o tigõhõhõ!”
Seni tull´ õks jo kündjä moro pääle,
hobõsõga huunehe.
Naane juusk´ õks sis vasta pallõma,

kulla miist kumardamma:
715 “Kullõ^q õks, mu kull´a üläkene,
kallis hüä kasakõnõ!
Sa olõt õks vaest väega väsinõ,
raaskõsõ ramõhunu?”
Tälle õks sis kõnõl´ kodo kur´a,
720 kallist tarõ-kaihokõist.
Miis õks lausi meelestäni,
uma meele poolõstani:
“Kurja saa-i õks mi kotte panda,
kaiho toppe^q karmanihe!”
725 Naane vei õks sis virgastõ vett,
tekk´ tuld tugõvahe,
kiit´ õks sis putro poisilõ,
kallis adrakandjalõ.
Peelo õks sis rutto piimä and´,
730 valgõt vett vaesõllõ;
rutto sai õks sis süük valmest.
Ülä oll´ õks pall´o hot´ pahano^q,
kasa viländ oll´ vihano^q,
saa-s õks et süvvä^q lubatõ,
735 keele pääle kingitõt.
Ale-õks-kõist, pujakõist,
kallist hüvvä kanakõist –
läts õks tä rutto ruumamma,
käbehehe käumahe,
740 roomas´ õks tä rutto ese mano,
läts´, põr´kna, põlvõ mano.
Sis ai õks tä jorro julgõhõ,
tätä nimme tännütelli,
ese õks tä meele meelütelli,
745 tätä süäme sütütelli.
Ese õks naard´, esi üteli,
kallil meel kadsatõlli:
“S´oost õks mul kasus kütse kündja,
vinnüs adravelekene!
750 Esi keerä õks ma kepiga mano,
lää nuiaga nurmõ –
sis saa õks jo vana ne väsinõ,
elähünü inemine.
Jummal angu^q õks küll tervüt mu pujalõ,
755 kallist õnnõ kanasõllõ!”